

08.12.23

8-Б клас

Всесвітня Історія

Вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Тридцятилітня війна.

Мета: визначити особливості міжнародних відносин першої половини XVII ст., з'ясувати причини, характер та наслідки Тридцятилітньої війни в Європі періоду Нового часу, характеризувати історичні періоди; розвивати навички визначення причинно-наслідкових зв'язків між подіями, текстами історичних документів, картою та підручником, вміння давати відповідь на проблемне запитання, навички самостійної роботи учнів; виховувати непримиренне ставлення до війни, любов і повагу до історії різних народів.

Актуалізація опорних знань

Прийом «Виправ помилкові твердження»

- 1) Перехід до фільварково-панщинного господарства сприяв економічному й політичному посиленню шляхти.
- 2) На межі XV-XVI ст.. у Польщі завершилось оформлення абсолютної монархії: у країні діяв однопалатний сейм.
- 3) Селяни та міста приймали активну участь в засіданнях сейму.
- 4) Головну роль у сеймі дедалі більше перебирала на себе шляхта.(правильне)
- 5) Сейм міг не тільки впливати на рішення короля, але навіть обмежувати його дії.
- 6) Сеймики взагалі не впливали на поведінку сейму.
- 7) Всередині дворянського стану, між можновладцями і шляхтою, точилася боротьба за вплив на короля.
- 8)Посилення позицій шляхти мало наслідком введення в дію принципу «вільного вето».

Мотивація навчальної діяльності

У міжнародних відносинах Європи доби раннього Нового часу продовжували відігравати династичні принципи, проте новим чинником міждержавних відносин став розкол Європи за релігійною ознакою внаслідок Реформації. Вирішальну роль у відносинах між країнами Європи цього періоду відігравали іспанські та австрійські Габсбурги, Англія та Франція. Наприкінці XVI ст. важливу роль стала відігравати

Швеція, яка підпорядкувавши Норвегію та Фінляндію, намагалися поширити вплив на данські, польські та прибалтійські землі.

Вагомим чинником міжнародних відносин в XVI ст. була боротьба з проникненням у Європу Османської імперії. Турецька загроза примушувала європейців спільно виступати проти агресора.

Вивчення нового матеріалу

Хронологічний ланцюжок

1608 р. – Євангелічна унія

1609р. – Католицька ліга

1618- 1648 рр. – Тридцятилітня війна

24 жовтня 1648р. – підписання Вестфальського миру

Робота з термінами (запишіть)

Тридцятилітня війна – перша загальноєвропейська війна між двома великими угрупованнями: габсбурзьким союзом (іспанські та австро-німецькі Габсбурги, католицькі князі Німеччини, Річ Посполита) та антигабсбурзькою коаліцією (Франція, Швеція, Данія, протестантські князі Німеччини та інші).

Експансія – розширення сфер панування держави, прагнення до захоплення і поневолення.

Робота зі схемою (занотуйте в зошит)

Напрямки суперечностей між європейськими державами на початку XVII ст.

Іспанська та
Австрійська гілки
Династії Габсбургів

об'єднують зусилля за встановлення
свого панування в Європі.

Франція

Прагнула не допустити цього
й надавала підтримку протестантам у
Німеччині.

Бажала утвердити свою владу в Італії тож
була невдоволена тут посиленням впливу
Іспанських Габсбургів.

Англія

З одного боку, не хотіла збільшення впливу **католицьких Габсбургів у Нідерландах і в Німеччині.**

З іншого боку - посилення **Франції** не відповідало її торговельним інтересам.

Данія

Не бажала зміцнення в Німеччині Габсбургів.

Швеція та Данія

Намагалися посилити вплив своєї країни на північних морських шляхах , **експансія Іспанії** заважала їм.

Країни-учасниці Тридцятилітньої війни.

- **Монархія Габсбургів** - боротьба проти посилення Франції, прагнення світового панування.
- **Франція** - відібрати в австрійських Габсбургів Ельзас і Лотарінгію, у Іспанії - Південні Нідерланди та Північну Італію; підірив колоніальної могутності Іспанії, встановлення контролю над світовими торговими шляхами;
- **Англія** - прагнення зберегти північні торгові шляхи, релігійні суперечності з Іспанією; Іспанія - боротьба проти Франції за католицьку віру;
- **Нідерланди** - підірив колоніальної могутності Іспанії, встановлення контролю над світовими торговими шляхами;
- **Швеція, Данія** - захоплення торгових шляхів.

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Хід війни

Військові дії велися на території Чехії, Німеччини, Нідерландів, Італії, Іспанії, Польщі та інших країн. Становище в Європі неодноразово різко змінювалося, оскільки то одна зі сторін, що боролися, то інша брала гору над супротивником.

Робота з підручником (стор. 95-97). Заповнюємо таблицю.

Тридцятилітня війна			
Період	Назва періоду	Роки	Основні події
1	Чеський	1618–1624	У Чехії обраний новий уряд, імператор Фердинанд II позбавляється влади над ним. Розгром чеського війська поблизу Білої гори. Перемога Габсбургів та їхніх союзників
2	Датський	1625–1629	Успішний наступ на Габсбургів здійснив датський король Крістіан IV. Фердинанд II створює власну армію, яку очолив Альбрехт Валленштейн, проявивши себе як видатний полководець. Данія була змушена укласти мирі зобов'язалася не втручатися у справи Німеччини. Відставка Валленштейна
3	Шведський	1630–1635	Швеція прагне перетворити Балтійське море на своє «внутрішнє озеро» і здійснює успішні бойові дії у Німеччині. Валленштейн знов очолює армію католиків. Обстановка знову змінюється на користь Габсбургів
4	Франко-шведський	1635–1648	Швеція у союзі з Францією веде бойові дії в Німеччині; водночас Франція і Голландія воюють з Іспанією. Обидві сторони виснажені. Виникає загроза поразки Габсбургів. Франція розпочинає мирні переговори

Наслідки Тридцятилітньої війни для Європи

Переговори про перемир'я між країнами Європи тривали дуже довго. Із **1644р. Мюнстері** – між послами імператора та французьким урядом, із **1645 р. в Оснабрюку** – між послами імператора та делегацією шведського уряду й німецьких протестанських князів.

24 жовтня 1648 року було оголошено про підписання **Вестфальського миру**.

Після підписання миру:

- Переможці здобули значні території: Швеція отримала Східну та Західну Померанію;
- Франція – землі Ельзасу та права на Лотарингію;
- Німеччина фактично припинила своє існування – закріплено політичну роздробленість;
- Визнано незалежність Швейцарії та Нідерландів.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Бесіда за запитаннями

1. Назвіть держави, які не брали активної участі у бойових діях.
2. Поясніть, чому Франція, що боролася усередині власної держави проти протестантів, виступила у Тридцятилітній війні проти католицької монархії Габсбургів.
3. Поясніть, чому Англія не брала активної участі у війні, але підтримувала Євангелістську лігу.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/AUMGOfgScB4?si=etWkG1PEAF7XH1Ui>

Домашнє завдання:

- Прочитати § 17.
- Запишіть дати, поняття, складіть таблицю «Основні події Тридцятилітньої війни».

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіху у навчанні!